

Πρόλογος

Στό βιβλίο αυτό μέ τίτλο *Ἐκκλησία καί κορωνοϊός* καί υπότιτλο «ὁ ἰός sars-cov-2 καί ἡ ἀσθένεια covid-19», δημοσιεύονται ἄρθρα, συνεντεύξεις καί ἔγγραφα πρὸς καί ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο πού ἀφοροῦν τήν ἀσθένεια τῆς νέας αὐτῆς πανδημίας, ἡ ὁποία ταλαιπώρησε καί ταλαιπωρεῖ ὅλη τήν οἰκουμένη καί τήν Χώρα μας. Αὐτό εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά ἀσθενήσουν ἄνθρωποι καί νά πεθάνουν, νά πάθῃ ἀσφυξία ἡ κοινωνία μας καί νά δημιουργηθοῦν πολλά κοινωνικά, ἐθνικά καί προσωπικά προβλήματα.

Ὅπως ἦταν ἐπόμενο, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀσχολήθηκε μέ τό θέμα αὐτό, ἀφοῦ ἀφορᾷ καί τούς Χριστιανούς καί τόν τρόπο λειτουργίας τῶν Ἱερῶν Ναῶν, τῶν Ἐνοριῶν καί τῶν Μοναστηριῶν. Περιορίσθηκε ἡ ποιμαντική διακονία, καθὼς ἐπίσης ὑπῆρξαν προβλήματα στήν λειτουργική πράξη τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι τήν θεία Λειτουργία, τά Μυστήρια καί τίς ἱερές Ἀκολουθίες.

Αὐτό τό θέμα μέ ἀπασχόλησε ὡς Μητροπολίτη μιᾶς συγκεκριμένης Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἀλλά κυρίως ὡς Ἱεράρχη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διότι μοῦ ἀνατέθηκε, κυρίως, τήν πρώτη περίοδο τῆς πανδημίας, τότε πού αἰφνιδιασθήκαμε ὅλοι ἀπό τίς συνέπειες τοῦ κορωνοϊοῦ, νά χειρισθῶ τό θέμα ὡς Ἐκπρόσωπος Τύπου τῆς Ἐκκλησίας στά Μέσα Γενικῆς Ἐνημέρωσης.

Συγκεκριμένα, ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος κατά τήν

Συνεδρίασή της τήν 1^η Ἀπριλίου 2020 μοῦ ἀνέθεσε τό λεπτό αὐτό ἔργο τῆς ἐνημερώσεως τῶν δημοσιογράφων. Ἡ ἀπόφαση αὐτή, μεταξύ ἄλλων, διελάμβανε:

«Ἐπί πλέον, λόγω τῆς κρισιμότητος τῶν καιρῶν καί διά νά ὑπάρχη ἐνιαία φωνή τῆς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας πρὸς τήν κοινωνίαν, ἀπεφάσισεν ὅπως οὐδεὶς ἀπολύτως, Ἀρχιερεὺς, Ἱερεὺς, Διάκονος, Μοναχός ἢ ἄλλος ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας, προβαίνει εἰς δημοσίας δηλώσεις ἢ ἐμφανίσεις εἰς τὰ Μέσα Γενικῆς Ἐνημερώσεως καί εἰς τό Διαδίκτυον, προτρέπουσα ταυτοχρόνως ἅπαντα τὰ πιστά τέκνα τῆς Ἐκκλησίας νά ἡσυχάζουν, νά ἀσκοῦνται εἰς τήν σιωπὴν καί εἰς τήν ἐντονώτερον προσευχὴν καί μελέτην. Ὡς δέ καθίσταται εὐνόητον, ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐπ' οὐδενὶ ἐμποδίζει ἢ ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν μέ τό διδακτικόν ἔργον, τό ὁποῖον ἕκαστος Ἐπίσκοπος ὀφείλει νά ἐπιτελῆ εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὀρίζει τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεον, ὁ ὁποῖος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διατελεῖ ἐκπρόσωπος Τύπου τῶν Συνελεύσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ὡς τό μόνον ὑπεύθυνον πρόσωπον πρὸς τό ὁποῖον δέον νά ἀπευθύνονται τὰ Μέσα Ἐνημερώσεως, διά νά λαμβάνουν ἀρμοδίως ἀπαντήσεις ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων τῶν ἡμερῶν».

Γιὰ ἕναν ὁλόκληρο μήνα (1 Ἀπριλίου - 30 Ἀπριλίου 2020) χρειάσθηκε νά ἐμφανισθῶ περίπου σέ 100 τηλεοπτικές ἢ ραδιοφωνικές ἐκπομπές καί νά ἀπαντήσω στίς ἐρωτήσεις τῶν δημοσιογράφων. Ἦταν ἕνα ἐπίπονο ἔργο πού γινόταν παράλληλα μέ τό ποιμαντικό καί λειτουργικό ἔργο στήν Ἱερά Μητρόπολή μου, καί μάλιστα τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος καί τοῦ Πάσχα.

Μετά τήν λήξη τῆς διακονίας αὐτῆς ἡ Ἱερά Σύνοδος μουῦ ἀπέστειλε ἔγγραφο, πού ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ Συνεδρία Αὐτῆς τῆς 30ῆς μηνός Ἀπριλίου ἐ.ἔ., ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως ὅπως ἐκφράση πρὸς τήν Ὑμετέραν λίαν ἀγαπητήν ἡμῖν Σεβασμιότητα, τήν ἄκραν εὐαρέσκειαν Αὐτῆς, ἅμα δέ καί τόν δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας ἔπαινον διὰ τήν ὀτρηνάν, ὑπεύθυνον, εὐγενῆ καί νηφάλιον διακονίαν Ὑμῶν εἰς τόν νευραλγικό τομέα τῆς ἐκπροσωπήσεως Αὐτῆς, ἀναφορικῶς μέ τά ἀνακύψαντα ποικίλα θέματα ἐκ τῆς ἐνεστῶσης πανδημικῆς νόσου.

Ὁ ἀπόλυτος σεβασμός Ὑμῶν πρὸς τό Συνοδικόν καί Ἱεραρχικόν τῆς Ἐκκλησίας πολίτευμα, ἡ θεολογική καί, ἐν γένει, πνευματική κατάρτισίς Σας, αἱ ἐμφανίσεις Ὑμῶν εἰς ἑκατόν, ὡς ἔγγιστα, τηλεοπτικές καί ραδιοφωνικές ἐκπομπάς καί αἱ ὑπό ἐπιτυχίας στεφθεῖσαι προσπάθειαι Σας ὅπως παρουσιάσητε τάς Ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, πληροφορήσητε θεολογικῶς τοὺς ἀκροατάς καί τηλεθεατάς περί τῶν σωτηριολογικῶν βιωμάτων τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος καί τοῦ Ἁγίου Πάσχα, καί παρακινήσητε τήν Πολιτείαν, μέσω τῆς ἀναλύσεως τῆς πρὸς τόν Πρωθυπουργόν τῆς Ἑλλάδος ἐπιστολῆς τῆς ἡμετέρας Μετριότητος, διὰ νά ἀνοιχθοῦν αἱ κεκλεισμένα τῶν Ἱερῶν Ναῶν πύλαι, ἀνέδειξαν Ὑμᾶς "ἄξιον ἐργάτην τοῦ μισθοῦ Ὑμῶν" (πρβλ. Λουκ. 10,7).

Διό, στοιχοῦντες τῇ ἀποστολικῇ προτροπῇ: "Οἱ καλῶς προεστῶτες διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καί διδασκαλία" (Α΄ Τιμ. 5,17), εὐχόμεθα ὅπως ὁ Ποιμὴν καί Ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν χαρίζῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ἔτη πολλά, ὄλβια, ἐν ὑγιείᾳ καί εἰρήνῃ, ἵνα συνεχίσητε ἀπροσκόπτως τήν καλήν

κάγαθὴν ἐπισκοπικὴν καὶ θεολογικὴν διακονίαν Σας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ, ἧς ἐτέθημεν, κλήσει ἁγία, κήρυκες καὶ διδάσκαλοι Αὐτῆς ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ (πρὸβλ. Α΄ Τιμ. 2,7), πρὸς δόξαν Χριστοῦ, τοῦ οὐρανίου Δομήτορος Αὐτῆς».

Στὴν συνέχεια, κατὰ καιροῦς, χρειάσθηκε νὰ στείλω διάφορα ἔγγραφα στὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ νὰ λάβω ἔγγραφα ἀπὸ Αὐτήν, καθὼς ἐπίσης μὲ πρόταση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐμβολιάσθηκα τὴν πρώτη ἡμέρα πού ἄρχισαν οἱ ἐμβολιασμοί, καὶ γι' αὐτό χρειάσθηκε νὰ δικαιολογήσω δημοσίως αὐτὴν τὴν πράξη μου.

Γιὰ τὸ θέμα αὐτό ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποφάσισε:

«Παρακολουθεῖ στενά τὸ ζήτημα τῶν ἐμβολιασμῶν, μέσῳ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς, ἡ ὁποία μὲ συνεχεῖς ἀναφορές τῆς ἐνημερώνει τὸ Συνοδικό Σῶμα γιὰ ὅλες τίς ἐξελίξεις. Στὸ πλαίσιο αὐτό ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐνημερώθηκε ὅτι, κατόπιν γενομένης ἔρευνας, τὰ ἐμβόλια κατὰ τοῦ covid-19 πού ἐπὶ τοῦ παρόντος χρησιμοποιοῦνται στὴν Πατρίδα μας, δέν ἀπαιτοῦν τὴν χρῆση καλλιεργειῶν ἐμβρυϊκῶν κυττάρων γιὰ τὴν παραγωγή τους.

Μέ ἀφορμὴ τὴν ἀνωτέρω ἐνημέρωση ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπαναλαμβάνει, ἰδίως πρὸς ὅσα ἀπὸ τὰ μέλη Τῆς παρουσιάζουν μία ἰδιαίτερη εὐαισθησία στὰ σενάρια ἀπειλῆς καὶ κινδύνων, στηριζόμενα μονομερῶς καὶ ἀνεξέλεγκτα εἴτε σέ διογκωμένες δημοσιογραφικὲς πληροφορίες κυρίως ἀπὸ τὸ διαδίκτυο, εἴτε διακατέχονται ἀπὸ διάφορες προκαταλήψεις, ὅτι ἡ ἐπιλογή τοῦ ἐμβολιασμοῦ δέν εἶναι ζήτημα τόσο θεολογικό ἢ ἐκκλησιαστικό, ἀλλὰ κυρίως ἰατρικό-ἐπιστημονικό καὶ ἀποτελεῖ ἐλεύθερη προσωπικὴ ἐπιλογή τοῦ κάθε ἀνθρώπου σέ ἐπικοινωνία μὲ

τόν ιατρό του, χωρίς ό έμβολιασμός νά συνιστᾶ ἔκπτωση ἀπό τήν ὀρθή Πίστη καί ζωή. Ἄλλωστε, ἤδη ἕνας ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος ἐμβολιάστηκε, ἐκπροσωπώντας καί τόν μή δυνάμενο γιά ἰατρικούς λόγους νά ἐμβολιαστῆ Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερόνυμο». (13-1-2021)

Ὅλο αὐτό τό ὑλικό περιλαμβάνεται στό παρόν βιβλίο, μαζί μέ ὑλικό ἀπό τήν εἰσήγηση πού θά γινόταν στήν Ἱεραρχία τοῦ Ὀκτωβρίου 2020, ἡ ὁποία ἀναβλήθηκε, μαζί μέ μερικές ἄλλες ὁμιλίες καί ἔγγραφα. Ὅμως, ἐδῶ δέν περιλαμβάνεται τό ὑλικό ἀπό τίς συζητήσεις μου στούς τηλεοπτικούς καί ραδιοφωνικούς Σταθμούς, πού ἐκτείνεται περίπου σέ 400 σελίδες καί ἴσως δημοσιευθῆ κάποια ἄλλη φορά.

Ἀπό ὄλη αὐτήν τήν διακονία πού μοῦ ἀνατέθηκε ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο κατάλαβα ὅτι ἔπρεπε νά κρατηθοῦν λεπτές ἰσορροπίες μεταξύ πίστεως καί ἐπιστήμης, Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, Ἱερᾶς Συνόδου καί Χριστιανῶν-μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Νομίζω, σέ γενικές γραμμές διαφυλάχθηκε ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας καί δέν διαταράχθηκαν οἱ σχέσεις μας μέ τήν Πολιτεία καί τήν Ἐπιστήμη.

Φυσικά, γνωρίζω ὅτι σέ παρόμοιες περιπτώσεις ἐμφανίζονται πολλές ἀπόψεις, ἀκόμη καί θεολογικές, σύμφωνα μέ τά ποικίλα θεολογικά ρεύματα πού κυκλοφοροῦν στήν Ἑλλάδα, καί γι' αὐτό χρειάζεται ψυχραιμία καί νηφαλιότητα γιά νά ἀκολουθῆται «ἡ μέση ὁδός», ὅπως συνήθως λέγεται.

Ὁ Θεός «ὁ μείζων τῆς καρδίας ἡμῶν», πού «γινώσκει πάντα» (Α΄ Ἰω. γ', 20) γνωρίζει τήν ἀνιδιοτέλειά μου

καί, κυρίως, ὅτι ἔκανα καί τό ἔργο αὐτό μέ ὑπακοή στήν Ἱερά Σύνοδο, μέ ὅσες δυνάμεις διέθετα. Ἡ δόξα, ὅμως, ἀνήκει στόν Τριαδικό Θεό, τόν Πατέρα, τόν Υἱόν καί τό Ἅγιον Πνεῦμα.

*Ἔγραφα στήν Ναύπακτο
τήν Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν
τοῦ ἔτους 2021, ἐορτή
τοῦ ὁσίου Πατρός ἡμῶν
Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου,
συγγραφέως τῆς «Κλίμακος»*

† Ὁ Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου Ἱερόθεος